

Texten är automatiskt genererad. Vi har i nuläget endast möjlighet att erbjuda transkriberingar i obearbetad form

Det finns en tanke och en idé om att det går inte att leva ett fullständigt lyckat liv på landsbygden. Och det var de med föräldrar med högre utbildning som var på väg därifrån och väldigt tydligt tyckte att man var en loser om man stannade. Och att det är mycket det här att vi vill bo på landet. Men hur kan vi skapa de sakerna som gör att det känns att vi inte går miste om saker?

Att unga vill bo i olika landsbygder är en viktig framtidsfråga i hela Sverige. Men vad behövs för att de faktiskt ska vilja det? Och varför känner många att det inte finns förutsättningar för det, utan att de behöver flytta till större städer för att få ett bra liv?

Idag får vi träffa både några som jobbar med att öka ungas möjligheter att stanna kvar i, eller för all del flytta till platser utanför tätorterna. Och en som forskat på vad som spelar roll för ungas flytta från eller stanna i landsbygden är beslut. Jag heter Helene Almqvist. Det här är Landsbygdsnätverkets podd Landet. Och välkomna, säger jag till Lotta Svensson, Eli Mårtensson och Zaio Hellgren. Hej hej hej. Hej! Jag kanske ska be er att presentera er själva lite kort kort. Eli. Jag heter Eli Mårtensson och jag är projektledare för Landsbygdens hjältar. Vad gör ni rent konkret i projektet? Ja, det är ju en satsning av Sydost Leader, så det är ett Leaderprojekt och vi försöker få ungdomar att engagera sig i samhället på landsbygden och lägga fram förslag och diskutera om vad de känner behövs på landsbygden för att vilja stanna kvar och känna att man kan ha ett komplett liv.

Zaio. Jag är projektledare. Nöteriet. Vi är en grupp som arrenderar ett övergivet växthus. Vi odlar träd och andra fleråriga växter. Vi har mycket forskning som pekar på varför träd är så otroligt bra för klimatet och miljön. Och vi vill skapa en mötesplats av växthuset där man kan dela erfarenheter. Man kan lära av varandra. Vi har tänkt att ha evenemang och spelningar och annat sånt som kan skapa en plats där man kan hänga och umgås. Och det är det som jag känner att jag har saknat.

Och så Lotta. Ja, Lotta Svensson heter jag och jobbar som forskare. Jag är sociolog och jag finns i Hälsingland, i Söderhamn, hos FoU Hälsingland. Lotta, du har sedan början av 2000 talet forskat om unga i landsbygden och hur de tänker kring att flytta eller stanna. Går det att säga något generellt om vilka faktorer och eventuella normer som spelar roll för om unga väljer ett liv i stad eller land?

Ja, men det gör det ju. Och det var ju till skillnad mot för vadde vuxna påstod, så var det ju inte alls så att alla unga ville flytta,

utan det fanns ju verkligen ganska många tyckte jag som sa att de ville bo kvar. Och sen så gick det att se att det här handlar i hög grad både om kön och social bakgrund. Framför allt var det ju unga från arbetarklasser med föräldrar utan högre utbildning som ville vara kvar och som tänkte försöka att vara det om det gick.

Och det var de då, med föräldrar med högre utbildning som var på väg därifrån och väldigt tydligt tyckte att det var det enda man kunde göra. Att man var en loser om man stannade.

Men sen var det också tydligt att de vuxna i hög grad stöttade de som skulle ge sig iväg, fastän de i andra sammanhang sa att de ju absolut ville att man skulle ha unga kvar i kommunen. Så det var ett ganska intrikat samspel som jag fick syn på.

Sen kan man undra hur det där är nu, för det här var ju i början av 2004

och då tänker jag att de här killarna kanske vet mera om. Ja visst, både Lotta och jag ställer frågan till er. Eli och Zaio. Ja, jag kan ju börja. Jag skulle säga att det fortfarande stämmer i väldigt stor utsträckning i alla fall det som jag personligen har upplevt. Så är det verkligen. Det finns en tanke och en idé om att de som stannar kvar på något sätt är misslyckade, och att det går inte att leva ett fullständigt lyckat liv på landsbygden. Och du då Zaio, säger du?

Jag tycker att det låter vissa delar att det stämmer. Samtidigt vill jag också säga att många av de som har flyttat iväg, många är nyfikna på att flytta tillbaka. Det är väl lite där jag står. Och min syster. Hon har också precis nyligen kommit tillbaka och vill bygga här och jobba här och så. Och att det är mycket det här att vi vill bo på landet. Men hur kan vi skapa

de sakerna som gör att det känns, att vi inte går miste om saker som att skapa ett rikt liv, där man kan träffa nya vänner, där man kan draut och dansa någon gång ibland och hitta på de här sakerna. Att man inte blir för isolerad helt enkelt. Eli, du sa att du kände igen det här som som hade kommit frami Lottas forskning i början av 2000 talet. Att det fortfarande är så. Och då undrar jag hur. Hur ska man få unga på landsbygden att inte känna det som ett misslyckande om de stannar kvar?

Jag tror att det är en väldigt stor fråga. Jag tror att det finns något slags kulturellt patos nästan i hela Sverige. Att man ser ner på landsbygden. Det är som det här med ungdomars kör A-traktor och EPA traktorer. De blir ofta utmåladesom samhällets avskum på många sätt. I alla fall har jag upplevt. Men hela kulturen kring det är ju bara uppbyggd runt transport. Att du är uppvuxen ute i en by med en och en halv mil till närmsta butik, och du är ung och du behöver ta dig någonstans. Då har du inte många andra alternativ. Så jag tror att samhället i regel måste ändra sin inställning. Att man kan bo på landet och ändå vara lyckad i livet. Jag tror att folk blir matade rättmycket med saker på sociala medier och samhället i stort som säger att det finns ett visst sätt att vara på, och det sättet är att du ska bo i stan. Till exempel Lotta, ser du i din forskning svar på frågan hur vi skapar landsbygden där unga vill leva och jobba och delta i samhällsutvecklingen? Ja, inga enkla svarkanske ändå, men jag. Efter den här avhandlingenså fick jag ju chansen att träffa en massa människor som jobbademed unga på landsbygden, och vi skrev också en bokihop där jag försökte svara på den frågan Vad ska vi göra då?

Den heter Lämna eller stanna och där jag ändå försöktesammanställa saker jag tänker att de här killarna görär ju en god början ändå. Alltså man måste känna att det finns ställen och människor och aktiviteter där man kan vara delaktiga, där man kan vara med och påverka vad som händer i sin bygd. Inte att man som det lätt blir då när man inte räknas, att ingen räknar med att man har något att komma med eller att man till och med säger att här finns det inga ungdomar fastän vi verkligen gör det. Hur tänker ni om det? Zai och Eli. Eli Ja, det är svårt att nå ut till folk och det är svårt att komma med konkreta möjligheter och erbjudanden.

Och sen tror jag att mångaunga har lite tappat tilltron till samhället. Det är som jag tycker är ett jättebra exempel det här att försöka etablera en replokal i Emmaboda. Jag har stött på så mycket patrull i det projektet så jag förstår att man som ung på landsbygden någonstans ger upp när man har kontaktat alla studieförbund och kommunen och privata aktörer, och det är ingensom riktigt orkar lyfta ett finger för att hjälpa en. Och den här enorma byråkratin som finns med det. Då förstår jag att man ger upp. Och sen kollar man till stadendär det finns replokaler hos studieförbund och privata replokaler. Och att det är en lättare väg för många att gå än att dra stråt på landsbygden och försöka etablera något nytt. Det var ju lite deppigt att höra att de stöter på patrull. Ja, tyvärr ser det ut så. Det är mycket svårare än vad man kan tro att försöka starta upp något nytt. Jag tror kanske att det har att göra med att landsbygden är lite mer traditionellt, och att man lever i en verklighet som har sett ut på samma sätt väldigt länge. har det sett ut så. Då kanske man. Men det funkar som det är och då är man inte lika villig på att ändra på det. Som i stan där det kommer nytt folk hela tiden och saker förändras konstant och det byggs nytt. Att det finns större möjligheter till att förändra saker och komma med nya tankar och idéer. Lotta Den här boken som du eller det du nämnde. Fortsättningen av forskningen. Det var en bok som hette Lämna eller stanna. Med underrubriken Valmöjligheter och stöd för unga i resten av Sverige, eller hur? Just det ja, vad är det för stöd som behövs? Ja, jag pratar ju till de vuxna. Då får man väl säga att det finns ju många saker som man kan göra, och det handlar i hög grad om att just göra de här nätverken att jobba tillsammans. De här ungdomarna behöver verkligen de resurser som vuxna har och man måste också värdesätta det de gör. Jag hör att Eli säger Det är ju att man inte tycker att det är något det här. Man fattar inte eller kan inte se till att lägga lite resurser eller lite tid på att ordna det här för att möjliggöra det de har att komma med. Och sen behöver man ju också, som man säger kanske politisera de här frågorna. Att börja prata om att de här bristen på satsningar, är det för att man inte tycker att landsbygden är intressant? Många som som skrev i den här

bokenskriver också att det här med vuxnas närvaro är viktig, att man går på de tillställningar och evenemang som ändå görs för att visa att man tycker det är viktigt.

Det finns en lång lista i boken som man kan läsa om man vill ha några goda råd för att börja just i den här frågan. Ja, men vad ska vi göra då? Då måste man ju till att börja med att fatta att man måste göra något. Ja, det är en ganska bra utgångspunkt. Ja, Zaiou vad säger du? Vad har du för erfarenheter av hur mycket stöd ni får i ert växthusprojekt? Mötesplats projekt? Ja, just stöd är ju förvånansvärt mycket. Min utgångspunkt i det här innan har varit att min känsla av att inget jag gör spelar någon roll och tappar tilltro till samhället på en väldigt stark grad och som jag tror mycket med klimatpolitik och sånt. Och att det som jag vill komma till är att styrkan i vårt projekt är just att jag känner att jag får tillbaka det jag känner att jag faktiskt kan göra en förändring.

Och att det kommer från en plats där ingen av oss tänkte att vi skulle ha någon som backade upp oss, utan vi bara tänkte att ja men facket Nu. Nu gör vi det här. Om vi lever på ingenting och vi går med fötterna i jorden hela dagarna så fine. Men vi fick.

Det finns något som heter solidaritetsprojekt som riktar sig till personer under 25 eller under 30 som vill göra något solidariskt. Och det var det. Vi var där. Vi sa Hej, vi har hittat det här växthuset. Vi vill fixa upp det och göra saker i det. Hur hittar man det? Det finns. På MUCF, Myndigheten för unga och.

Ungdoms och civilsamhällsfrågor. Precis, Tack!

Och då fick vi 100 000 för det här året som vi har kunnat. Så det har blivit något helt annat än vad vi började med och mycket mer möjligheter. Så. En sak som jag vill säga är landsbygdens styrka, det är att vi har blivit så otroligt uppbackade av alla lokala människor. När vi snackat med bönderna, när vi har snackat med ortsbefolkningen, när vi har varit och köpt en grej i nästa bil, nästan stan flera mil bort. Och de bara Jajamen, det har jag hört om jag ska komma förbi så att det känns verkligen. Så otrolig styrka i att alla är så glada över att det här växthuset inte är övergivet längre, utan att det är någon som är där och arbetar och att vi är där och gör vår sak.

När jag växte upp här så hängde vi. Efter skolan så satt vi i trappuppgångarför att det fanns ingenstans att vara inomhus. Vi satt på parkeringen eller så tills vi blev utsparkade därifrån och fick gå vidare. Och det var ju hela vintern, alltså alla tider om året. Så satt vi ute på trappuppgångarna

och jag tror att en drivpunkt i det här är att skapa en bättre miljö för de som växer upp här idag också. Klimatångest och sånt som jag känner är min klimatångest har försvunnit sen jag började plantera träd och det är en stark drivkraft att kunna ge det till andra också. Ni satt i trappuppgångarna i flera år och ingen vuxen gjorde något åt det. Nej verkligen inte. Förutom när vi satt på parkeringen på ICA maxi och sparkade ut oss. Haha. Ja man ser ju att det kanske behövs lite vuxenprojekt också kanske. Ja, Eli. Fattar jag det rätt att ni har med lokala beslutsfattare och från både ideell, privat och offentlig sektor i landsbygdens hjältar?

Ja precis. Det är ju Sydosts styrelse som är gjord av de tre sektorerna.

Men det har varit väldigt svårt. Jag är glad att du sa att du är så positiv, säger jag. Jag känner att jag är det. För mig är det helt åt andra hållet. Jag har bara. Jag har mest blivit bemött med icke lckesvar eller folksom har bollat mig vidare till någon som har bollat mig vidare till något som inte har blivit något. Det känns som att i de flesta fallenså är det ingen som riktigt antingen orkar ta tag i ungdomsfrågorna eller ta det på allvar. Jag har varit i kontakt med folk för att leta ungdomsföreningar i vårt område. Vi är ändå 14 kommuner. Det finns ett ganska stort geografiskt område och det var någon som sa till mig Nej, ert område är som ett svart hål. För ungdomsaktiviteter. Men är det bara det att föreningslivet hänger inte med? Jag tänker att det finns ungdomar.

Som jag upplever det så skulle jag säga att det är ett uppsåt av anledningarsom har lett till detta. Delvis att hela föreningssektorn har inte förvaltats så väl mellan generationerna, så det här arvet har inte förmedlats bra. För att dagens ungdomar ska ha tagit del av det på något sätt. Sen tror jag i många fall också att när det kommer till ideella föreningar och styrelse, att många av de äldre inte är villiga att släppa in unga. Man vill gärna att de ska vara med, men de får inte vara med i beslutsfattandet och inte ta de allvarliga

besluten på något sätt. Att man inte riktigt litar på ungdomarna. Och det blir ju klart en negativ reaktion från ungdomarna i sin tur. Och då tappar man intresset. Vad säger du Lotta?

Ja, men jag känner väldigt väl igen det. Och det är också så att det handlar om att de vuxna ska få syn på vad de bidrar till eller inte bidrar till. Numera finns det ju också i många kommuner landsbygdsutvecklare som man kanske skulle kunna gå i bredd med för att väcka de här beslutsfattarna i kommunerna.

Men det handlar ju verkligen om att bli medveten om sitt medansvar som vuxen. Att just backa upp på olika sätt. Så svaret på frågan om hur vi ska få unga att vilja stanna i landsbygden är att få vuxna att börja engagera sig. Ja, det handlar det om. För det är de vuxna som fattar besluten samtidigt som man kan göra som yngre. Väldigt mycket för att det ändå ska vara kul att bo kvar.

Och det som Lotta nu nämner, de här landsbygdsutvecklare som ska finnas i varje kommun. Känner ni till det? Nej. Ingen aning. Aldrig hört om det. Tvärtom. Jag har varit i kontakt med de flesta landsbygdsutvecklare vi har här. Men de har ofta andra angelägenheter och inte heller så bra koll på just ungdomar på landsbygden. Så jo, du som har lite mer positiva erfarenheter av stöd och hjälp i att få unga att vilja stanna. Har du några tips att ge till Eli?

Alltså när du sa att jag var så positiv så. Det är ju. Jag känner ju det stödet från. Alltså från folket på landet främst. Och så vill jag också säga det med MUCF.

Av kommunen och de som faktiskt tar beslut här i området har jag inte haft någon kontakt med eller haft någon positiv relation till.

Jag vill också kasta in bara där för att Här har vi ett projekt som heter Take Part som min syster är med och jobbar med, som tar upp just det här maktspillet mellan vuxna och unga. Och just det här som du nämnde Eli, om att unga får vara med i föreningar, men de får inte riktigt ta beslut. De jobbar med hur unga helt enkelt får vara med i beslutstagande. Vad tänker du om det här med makt?

Som de berättar nu? Ja, jag tänker på ett av resultaten jag hade i den här första delen av forskningen,

som ju faktiskt skrämde upp alla de jag föreläste för. Och det var ju att de här som faktiskt vill stanna.

Alltså arbetarklass kanske man kan säga, som vill vara kvar, som vill bära upp vår välfärd och vårt samhälle. Av dem är det 30 % bara som tror att de vuxna makthavarna vill ha dem kvar i kommunen, medan de som flyttar, alltså de som är kanske mer på väg mot en utbildning eller ett akademiskt jobb eller någonting sånt. Av dem så är det ändå 70 % som tror att makthavarna vill ha dem kvar. Alltså de känner sig mycket mer önskade. Både hemma och ute i världen. Och om det bara är 30 % som vill vara kvar, som tror att de är önskade. Då är det inte så konstigt att de inte kommer på möten eller bryr sig om vad det är som händer. För man känner att man är maktlös och kanske lite oönskad. Eller åtminstone ointressant. Så det här skulle ni kanske kunna använda om ni vill skrämma upp era politiker att så här ser det förmodligen ut även hos er. Oj. Vad det får konsekvenser att unga inte känner sig önskade där de bor naturligtvis.

Vad säger du Zai? Jag kan känna liknande i det när ni pratar om politiken och politikerna, att det är också lite dystert. Men där jag känner väldigt lite förtroende till det. Istället måste vi gå genom dem. Kan vi inte bara göra saker själva? Istället för att tilltron att politiken kommer skapa goda förutsättningar och möjligheter för oss här ute? Det känns inte särskilt att det kommer bli så, utan det känns mer som något man får sätta på huvudet och stå sig fram lite och gör något själv.

Vilka är era bästa tips till människor som bor i landsbygden? På vad de kan göra för att få unga att vilja bo där?

Du sa jag var ju inne på ta på tjuv huvudet. Ja precis. Stå sig fram. Men lite tips skulle vara att prata med unga. Prata med folk som finns här. Vad vill du? Vad vill du göra? Vad finns det här? Och liksom bygga lite mer av det här nätverket? Eli, vad har du för tips?

Men jag skulle nog säga rätt mycket som säger att bara lyssna på ungdomarna vad de faktiskt vill ha. Ta inga beslut bara på fri arm och gissa, utan det är oftast det som ungdomarna behöver. Ganska lätt att lösa en replokal. Det behöver bara vara en uppvärmd källare. Det är ingen stor kostnadsfråga. Kanske en frisbeegolfbana någonstans. En

extra nattbuss in till stanså att man kan bo ute men ändå vara inne och festa i Kalmar om helgerna.

Det är oftast ganska lätta lösningar om man väl bara lyssnar på ungdomarna.

Lotta. I min värld så är det härmed att tidigt göra unga delaktiga i det som händer i samhället omkring dem en väg att man känner att det spelar roll vad jag gör och jag är viktig här. Tack Lotta Svensson, Zaio Hellgren och Eli Mårtensson för att ni ville vara med i podden idag? Tack! Hej då! Tack. Hej då! Om ni vill få lite mer tips och råd och funderingar så finns det en rad sajter som man kan gå in på, till exempel Leader Sydöstra Skånes Takeparts som vi nämmt i podden. Eller Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor. Hemsida mucf.se där man kan hitta olika webbutbildningar i frågan. Podden Landet görs av Landsbyggsnätverket. Producent var Ingrid Whitelock och jag heter Helene Almqvist. Stort tack till alla er som lyssnat! Slut på transkribering.

